

Ibis (2012), pàg. 421-422.

HERRANDO, S., BROTONS, L., ESTRADA, J., GUALLAR, S. & ANTON, M. (eds) *Atles dels Ocells de Catalunya a l'Hivern 2006–2009 – Catalan Winter Bird Atlas 2006–2009*. 649 pages, numerous colour maps, photographs, graphs, other illustrations (in colour and black and white), tabulated data in 3 appendices. Barcelona: Lynx Edicions in association with Institut Català d'Ornitologia, 2011. Website: <http://www.lynxeds.com>.

A first generation bird atlas: 1984 saw the publication of the first bird atlas for Catalonia, edited entirely in Catalan and titled *Atles dels Ocells Nidificants de Catalunya i Andorra* (reviewed in Ibis 128: 151–152). It used 10-km square grid maps to show the presence of breeding birds, with different-sized dots representing definite, probable or possible breeding.

The second generation: after many years of work in both field and office, the *Catalan Breeding Bird Atlas 1999–2002* was published in 2004, 20 years after the first one. Its pages reflected the work of no fewer than 516 people, both volunteers and professionals, and represented a great evolutionary step in the organization of Catalan field ornithology. It was rightly acclaimed as a landmark publication for Catalan ornithology and was described by reviewer Paul Donald (in Ibis 147: 617–618) as one of his 'top ten' bird atlases.

And now a third generation bird atlas? That's what some are saying about the *Catalan Winter Bird Atlas 2006–2009*, including EBCC chairman R. P. B. Foppen in his Foreword, adding that it 'creates a new standard in the world of bird atlases'. By building on the experiences of the 1999–2002 Atlas, which in turn set horizons far beyond the scope of the first – collating abundant data from diverse sources, and then applying an exhaustive, state-of-the-art analysis to produce detailed distribution maps showing relative abundance or probability of occurrence using density contour maps as the graphic base – the Catalan Ornithological Institute has been able to progress even further and, what's more, the relatively short gap between publication of the breeding and wintering atlases adds substantially to the scientific and documentary value of both.

Surely one of the first thoughts that would strike anyone considering compiling a winter bird atlas is that it is no easy undertaking: harsh weather, often limited access to mountainous regions, the difficulty of representing changing distributions of bird species between and within winter periods, motivating and coordinating skilled field workers and volunteers, etc. That the Catalan Ornithological Institute has been able to do just that and more, with the participation of 885 people, the incorporation of diverse and sometimes dispersed data from atlas fieldwork, long-term monitoring schemes such as the Common Bird Census (SOCC), various ringing schemes, ornithological yearbooks, hunting statistics, waterbird censuses and so on, must be taken as some measure of the region's keen ornithological aspirations.

Of the 318 bird species detected in the study period, 206 wintered regularly. By incorporating a wealth of maps, graphs, facts and figures, the book clearly illustrates the importance of the Mediterranean basin as one of the main wintering areas for many of the birds that breed in central and northern Europe. Its accurate, finegrained distribution maps are viewer-friendly and easy to interpret. Plentiful graphs showing population trends, altitudinal and habitat preferences adorn the species accounts. For some species of an irruptive nature such as Goldcrest *Regulus regulus*, Hawfinch *Coccothraustes coccothraustes* or Yellowhammer *Emberiza citrinella*, there are even additional abundance maps comparing different years within the period. An attempt has also been made to ascertain the origin of some birds detected in the winter by using ringing recoveries wherever available.

English summaries in the species accounts are carefully drafted to ensure that the essential information on population estimates, distribution and temporal trends is included. In fact, this abridgement is virtually the only concession to layout and design in what is an essentially bilingual publication.

The atlas of winter birds boasts skilful bird illustrations of all the main species in winter habitats and plumages, an extensive section on habitats with photographs and full descriptions of each, and introductory sections on winter weather, the methodology of data gathering and analysis, as well as additional species accounts for exotic or introduced species, and condensed versions for regular and irregular very rare species.

This is a robust book, both in appearance and content, and in my opinion to place this alongside its breeding birds equivalent as one of the top 10 bird atlases would be too conservative an appraisal. More than just another bright feather in the cap of the Catalan Ornithological Institute, it is a monument to Catalan ornithology and citizen science, and is capable of standing up to any challenge put to bird atlases around the world up until the present day. Any organization contemplating the elaboration of its own country's or region's bird atlas should regard it as an essential early reference. Beyond that, it is a delight to possess in itself, but not a book to be lent to one's friends without first demanding a receipt. **Steve West**

*Una primera generació d'atles d'ocells: 1984 va veure la llum la publicació del primer atlas d'ocells de Catalunya, editat íntegrament en català i titulat *Atles dels Ocells Nidificants de Catalunya i Andorra* (revisat a *Ibis* 128: 151-152). S'utilitzaren mapes amb quadrats de 10 km de costat per mostrar la presència dels ocells nidificants, amb diferents mides de punts que representaven la cria segura, probable o possible.*

*La segona generació: després de molts anys de treball tant en el camp com a l'oficina, l'any 2004 es va publicar l'Atles d'Ocells nidificants de Catalunya 1999-2002, 20 anys després de la primera. Les seves pàgines reflecteixen el treball de no menys de 516 col·laboradors, entre voluntaris i professionals, i va representar un gran pas evolutiu en l'organització de l'ornitologia de camp catalana. Va ser justament aclamat com una publicació de referència per a l'ornitologia catalana i va ser descrit pel crític Paul Donald (*Ibis* 147: 617-618) com un dels 10 millors atles d'ocells.*

*I ara, la tercera generació dels atles d'ocells? Això és el que alguns opinen sobre el **l'Atles d'Ocells d'hivern 2006-2009**, incloent el president de l'EBCC, RPB Foppen, en el seu pròleg, i ha afegit que "crea un nou estàndard en el món dels atles d'ocells". En basar-se en les experiències de l'Atles 1999-2002, arrenca des d'un punt de partida molt més ambiciós- compilant moltes dades de diverses fonts, i després aplicant un exhaustiu filtratge d'anàlisi per produir mapes de distribució que mostren l'abundància relativa o probabilitat de presència utilitzant mapes de densitat com a base gràfica – l'Institut Català d'Ornitologia ha estat capaç de progressar encara més i, el que és més meritori, l'interval de temps relativament curt entre la publicació de l'atles de nidificació i el d'hivern, fet que augmenta substancialment el valor científic i documental dels dos.*

Sens dubte, un dels primers pensaments que ens ve al cap si pensem en el que suposa l'elaboració d'un atlas d'ocells d'hivern és que no es tracta d'una tasca fàcil: les dures condicions meteorològiques, sovint un accés limitat a les regions muntanyoses, la dificultat de representar les distribucions canviants de les espècies d'aus entre i dins dels períodes d'hivern, la motivació i la coordinació dels treballadors qualificats de camp i voluntaris, etc. L'Institut Català d'Ornitologia ha estat capaç de fer precisament això i més; la participació de 885 persones, la incorporació de diverses i de vegades disperses dades de camp, dades dels seguiments a llarg termini com el Seguiment d'Ocells Comuns (SOCC), les recuperacions d'ocells anellats, els anuaris ornitològics, les estadístiques de caça, els censos d'aus aquàtiques i així successivament, s'han de prendre com una mesura de les aspiracions entusiastes de l'ornitologia de la regió.

*De les 318 espècies d'aus detectades en el període d'estudi, 206 hivernen amb regularitat a Catalunya. Mitjançant la incorporació d'una gran quantitat de mapes, gràfics, dades i xifres, el llibre il·lustra clarament la importància de la conca del Mediterrani com una de les principals zones d'hivernada de moltes de les aus que es reproduïxen al centre i nord d'Europa. Els seus mapes de distribució d'alta precisió són entenedors i fàcils d'interpretar. Hi ha gran quantitat de gràfics que mostren les tendències poblacionals, altitud i les preferències d'hàbitat de les espècies tractades. Per a algunes espècies de caràcter irruptiu com el Reietó *Regulus regulus*, el Durbec *Coccothraustes coccothraustes* o la Verderola *Emberiza citrinella*, fins i tot hi ha mapes addicionals que comparen l'abundància de diferents anys dins del període estudiat. També s'ha fet un intent per determinar l'origen d'algunes aus detectades a l'hivern mitjançant l'ús de les recuperacions d'ocells anellats per a les espècies amb dades disponibles.*

Els resums en anglès en els capítols de les espècies han estat elaborats acuradament per garantir que s'hi inclou la informació essencial sobre les estimacions de població, la distribució i les tendències temporals. De fet, aquesta limitació és pràcticament l'única concessió a la presentació i el disseny en el que essencialment és una publicació bilingüe.

L'atles de les aus d'hivern compta amb il·lustracions acurades de totes les principals espècies en plomatge i hàbitats d'hivern, una secció extensa sobre els hàbitats, amb fotografies i descripcions completes de cadascun, i les seccions introductòries sobre el clima d'hivern, la metodologia de recopilació i anàlisi de dades, així com un capítol addicional sobre espècies exòtiques o introduïdes, i versions condensades de les espècies molt rares regulars i irregulars.

*Aquest és un llibre sòlid, tant en aspecte com en contingut, i, al meu entendre, posar-lo al costat dels seu homòleg dels ocells nidificants com un dels millors 10 atles seria una avaluació massa conservadora. Més que una altra fita assolida per l'Institut Català d'Ornitologia, aquest llibre és un monument a l'ornitologia catalana i a la ciència de la ciutadania, a l'alçada i nivell de qualsevol altre atlas d'ocells que s'hagi pogut fer arreu del món fins al dia d'avui. Qualsevol organització que contempli l'elaboració del seu propi atlas d'ocells el pot considerar com una primera referència essencial. Més enllà d'això, és un plaer de posseir en si mateix, però no és un llibre que es pugui prestar als amics sense abans exigir-li un rebut. **Steve West***